

Motion till riksdagen 2024/25:3272

av **Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2024/25:42 Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår förslaget till lagändring i 8 §, som rör avsnitt 4.2 Tydligare möjligheter till reservation och förturer.

2 Inledning

Allt fler har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden och den främsta orsaken är att samhället blivit alltmer ojämlikt, samtidigt som utförsäljningarna av hundratusentals billiga hyresrätter pågått i flera decennier. Samtidigt har regeringen avvecklat allt stöd till byggande av hyresrätter med rimliga hyror med följderna att det byggs allt färre hyresbostäder som vanliga hushåll har råd att bo, och än mindre sådana bostäder som låginkomsthushåll har råd att bo i. Att kötiderna för att få en hyreslägenhet är långa i många kommuner är inte det primära problemet. Köerna är långa för att det inte längre finns så många hyresrätter med rimliga hyror som faktiskt behövs.

En annan effekt av dagens brist på rättvisa bostadspolitiska åtgärder är att antalet vräkningar fortsätter att öka. Bara under de två senaste åren som sittande regering har styrt landet har de ökat med hela 26 procent, vilket inkluderar rekordmånga barn som förlorat sina hem. Något som Sverige årligen får kritik för från bl.a. FN. Trots detta fortsätter regeringen lägga fram nya förslag som riskerar att leda till att ännu fler barn vräks, och dessutom förslag som syftar till att sälja ut ännu fler hyresrätter.

3 Regeringens förslag

I proposition 2024/25:42, Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning, föreslås bl.a. att det i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska införas en reglering som tydliggör att kommunala bostadsförmedlingar får förmedla bostäder som

reserverats utifrån olika behov och erbjuda förturer utan att det påverkar möjligheten att ta ut köavgift av de sökande.

Reservationsförturer innebär att principen om kötid behålls, men endast inom den grupp som en specifik bostad är avsedd för. Detta till skillnad mot förtur, som innebär ett avsteg från principen om att en bostad förmedlas i turordning efter kötid. Enligt regeringens förslag om ändring i 8 § ska det framöver inte finnas någon begränsning för i hur stor utsträckning några av dessa förturstyper ska kunna användas i en kommunal bostadsförmedlingskö. I dag lyder skrivningen i stället att ”ett begränsat antal lägenheter” ska vara tillgängliga för kön att fördelas enligt ett förturssystem.

4 Vänsterpartiets synpunkter

Bostadspolitiken har blivit alltmer polariserad i Sverige. Allt fler skattemiljarder läggs på de ägda upplåtelseformerna samtidigt som allt stöd till det hyrda boendet har avvecklats och faktiskt helt uttraderats. Den högerkonservativa regeringen är tydlig i sina prioriteringar och resultatet är det finns allt färre bostäder som hushåll utan vare sig eget kapital eller höga löner har råd att bo i. Inkomstskillnaderna blir allt större i samhället, och fattigdomen likaså. I takt med detta växer den s.k. strukturella hemlösheten kraftigt, alltså den hemlöshet som drabbar just dem som inte har några andra ”sociala problem” annat än att de helt enkelt inte har råd att bo.

Denna förändrade hemlöshet, som i grunden beror på en icke-fungerande bostadsmarknad och allt större ekonomiska klyftor, borde ställa nya, högre krav såväl på staten och kommunerna som på samhället i stort. Så sker dock inte. Trots detta anser Vänsterpartiet inte att det är de kommunala bostadsförmedlingarna som ska axla rollen som utjämnare av de gigantiska klass- och inkomstskillnader som det ojämlika och orättvisa Sverige lider av. Inte heller är det en kommunal bostadsförmedlings uppgift att stå som garant för att fullfölja regeringsformen, som tydligt anger att det ska ”åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad”. Kommunala bostadsförmedlingar bygger helt enkelt inte hus, de ska förmedla bostäder till de kommuninvånare som anser sig ha behov av en sådan. Förmedlingarnas uppgift ska vara att verka för alla kommuninvånarens möjlighet att få en egen bostad och det måste vara upp till den enskilda medborgaren att avgöra sitt behov av bostad från en kommunal kö. Inte en kommun eller en regering. Vi har alla våra egna liv att ta hänsyn till och behov av förändring i en eller annan riktning kan komma plötsligt och oväntat för var och en av oss.

Den lagändring som nu föreslås är inte en lösning, eller ens en dellösning, av den katastrofala situation som råder på svensk bostadsmarknad. Problemen som regeringen säger sig vilja lösa med lagändringen – att barnfamiljer, trångbodda hushåll, hushåll med låg inkomst, ungdomar m.fl. ska få bostäder – måste lösas på annat sätt. Staten måste ta sitt ansvar och stimulera byggandet av fler billiga bostäder och vi måste en gång för alla stoppa fortsatta utförsäljningar av kommunala hyresbostäder. Bara så kan vi lösa den strukturella hemlösheten.

Det enda regeringens ändringsförslag av 8 § kommer leda till är att förmedlingarnas betydelse för kommuninvånarna minskar och förtroendet för desamma tillintetgörs. I själva verket riskerar förslaget att förvandla de kommunala bostadsförmedlingarna till en form av institutioner för social housing.

Vänsterpartiet är inte ensamma om att framhålla att en majoritet av lägenheterna bör fortsätta förmedlas efter kötid om köns legitimitet ska kvarstå. Flera tunga remissinstanser har sagt samma sak. För oss är alltså grundfrågan detta: de kommunala bostadsförmedlingarna ska inte förlora sin legitimitet hos kommunens invånare generellt sett. Verksamheten måste utformas så att den förstås och accepteras av alla sökande i en kö.

När det gäller mycket specifika förtursbehov ser Vänsterpartiet inget problem med nuvarande lagstiftning. Exempelvis Stockholms bostadsförmedling, som är den största i landet, har visat att detta går att ta hänsyn till redan i dag. Utöver dessa specifika förturer måste kommunernas möjligheter att administrera sociala kontrakt eller motsvarande för särskilt utsatta hushåll förbättras. Vi har en socialtjänst som i grunden har bra verktyg, men än en gång så är det bostäder som saknas för att en bra nivå på arbetet ska kunna upprätthållas.

Sammanfattningsvis motsätter vi oss att kommunal bostadsförmedling inte längre ska behöva ske med kötid som huvudprincip. Vi hävdar bestämt att om de kommunala bostadsförmedlingarna ska behålla sin legitimitet och trovärdighet måste majoriteten av bostäderna även fortsättningsvis förmedlas genom turordning efter kötid. Det är en transparent och rättvis förmedlingsprincip som minskar risken för diskriminerande, godtyckliga och oklara grunder för urval av hyresgäster. Den skrivning som gäller i dag, att kravet på förmedling efter kötid inte ska hindra att ”ett begränsat antal lägenheter är tillgängliga för kön fördelas enligt ett förturssystem” är bra och ska kvarstå även fortsättningsvis.

Riksdagen bör med anledning av det ovan anförda avslå förslaget om lagändring för 8 §, som rör avsnitt 4.2, Tydligare möjligheter till reservation och förturer. Detta bör riksdagen besluta.

Malcolm Momodou Jallow (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Birger Lahti (V)

Ciczie Weidby (V)

Ida Gabrielsson (V)

Ilona Szatmári Waldau (V)